

Plackovací práce pro rok 2010

Oddílový časopis

Tereza Jelínková
(Stonožka)

Vyšehrad

Téměř každý větší oddíl vydává svůj časopis. Je to rozhodně dobrá věc, ale není to jen tak. V této práci se pokusím uvést věci, nad kterými je třeba se zamyslet ještě před tím, než se do samotné tvorby časopisu vrhneme. Čerpám hlavně ze zkušeností s naším oddílovým časopisem ŠUP a doufám, že má práce bude použitelná jako zdroj rad (a prevence chyb) pro ty, kteří si chystají založit svůj vlastní oddílový časopis.

Důležité věci lze pro začátek shrnout do tří hlavních bodů:

1) Funkce časopisu

2) Kdo bude časopis vytvářet

3) Technické zajištění

1) Funkce časopisu.

Aneb: Co bude jeho hlavním cílem? Budeme chtít jeho čtenáře pobavit, nebo něco nového naučit?

Budeme v něm publikovat záznamy z proběhlých akcí, nebo rady pro tábornické činnosti?

Obsah časopisu může být samozřejmě různorodý, může mít víc funkcí. To úzce souvisí s další otázkou: Pro koho bude časopis určen? Chceme, aby si v něm na své přišly všechny věkové kategorie, nebo budou články určeny třeba pouze starším? Budeme časopis dávat i rodičům – a informovat je v něm například o oddílovém programu?

Nad tím vším bychom se měli aspoň trochu zamyslet.

2) Kdo bude časopis vytvářet?

To je velmi důležitý bod a je třeba ho nezanedbat, chceme-li, aby časopis za něco stál a aby jeho příběh neskončil dvěma vydanými čísly. Základem je určit někoho, kdo bude za celou práci zodpovědný, bude rozdělovat úkoly a bude mít v celé záležitosti hlavní slovo. Neznamená to, že musí všechno oddílit právě on. (I když z praxe bohužel víme, že to tak zpravidla dopadne.) Na tvorbě časopisu by se mělo rozhodně podílet více lidí, dle mého názoru je ale důležité jasně říct, kdo to řídí.

Dále i ostatní úkoly by měly být jasně rozděleny. Například ten se stará o sesazení časopisu v počítači, ten o jeho tisk, sešití atd., ten o tvorbu článků.

Ano, tvorba článků: to je další důležitá a náročná otázka. Kdo je bude vytvářet? Můžeme mít buďto lidi určené speciálně pro tento úkol, nebo publikovat články všech, kdo jsou schopni něco stvořit – všech členů oddílu. Osobně mi to přijde lepší – zajistí se tím velká pestrost obsahu a například u zápisů z proběhlých akcí zjistíme, že je velmi zajímavé uvést různé pohledy a názory na danou událost. Že každý účastník to viděl jinak. Časopis pak může sloužit i jako jakási zpětná vazba, zhodnocení proběhlých her a jiných událostí. Každý tak také dostane příležitost předat ostatním něco, co sám napsal, vytvořil, podělit se o zkušenosti, poradit, pochlubit se.

Zde ale na chvíli odbočím ke konkrétnímu případu, a to sice, jaké problémy máme při shánění článků do časopisu my. Chceme, aby v našem oddílovém časopisu ŠUP byly zápisy z většiny proběhlých akcí a aby tyto zápisy nesmolil stále tentýž člověk. Bohužel je velmi těžké přemluvit děti, ale mnohdy i starší členy oddílu, aby nějaký ten článek z akce napsali. Nikomu se nechce. Otázka je, jakou motivaci zvolit, aby zafungovala. U menších můžeme za vytvoření článku udělit nějaké body do dlouhodobé hry. Důležité je ale změnit pohled na samotný úkol. Děti by to neměly brát jako něco, co se velmi podobá psaní slohových cvičení do školy.

Vždyť by to vlastně neměla být povinnost, ale přání každého, aby časopis obsahoval zrovna jeho příspěvek.

Můžeme děti ujistit, že si nemusí dělat hlavu s gramatickými chybami, že článek nemá přísné zadání, a že mohou vytvořit, co budou chtít. Když pak pěkně pochválíme i sebekratší výtvořky, snad to pisatele motivuje a časem nebudou mít k děláním příspěvků takový odpor.

Doporučuji také myslet na zápisy již na probíhající akci. Na puťáku jsme vedli deník, do kterého každý den někdo psal, a který jsme pak opsali do ŠUPu. Dá se také třeba přímo na výpravě udělat s někým z účastníků rozhovor. Velmi se také osvědčilo zapisovat si vtipné hlášky, které někdo vyřkl, či sbírat materiály z různých her. Chce to ale, aby se právě této úlohy „novináře“ ujal někdo zodpovědný, kdo nasbírané podklady neztratí.

Další samostatnou kapitolou je zpracovávání zápisů. V případě, že články nebude tvořit přímo jeden nebo dva lidé, ale budou sbírány z různých zdrojů, se vystavujeme mírnému nebezpečí, že se něco ztratí. Rozhodně je nutné, aby se o sbírání příspěvků staral jeden člověk – aby je měl všechny u sebe.

Petra navíc doporučuje každý získaný materiál HNEDE zpracovat. Tj. zápisy od dětí přepsat do počítače, doplnit datum, místo (výpravy), udělat korekturu (na to můžeme mít někoho určeného) a uložit hotový článek do určené složky v počítači. Je to sice otravná a neustálá práce, ale na rozdíl od postupu „zpracovávat všechny podklady najednou, před vydáváním daného čísla“ se vyhneme zpětnému dohledávání věcí jako „kdy a kde se výprava konala“, „kdo napsal tenhle článek“ a pod.

Zamyslet bychom se měli také nad tím, jak často bude časopis vycházet. Myslím, že je dobré, aby to bylo aspoň trochu pravidelně, protože jinak se jeho vydávání „rozplizne“ a pauzy mezi jednotlivými čísly se budou prodlužovat. Datum uzávěrky a vydání čísla pak musí být dopředu jasně dáno. Měli bychom ale počítat s tím, že se před vydáním každého nového čísla téměř jistě vyskytnou nějaké komplikace, a začít na něm pracovat s dostatečnou časovou rezervou. (Petra pobaveně dodává, že po ukončení práce na jednom čísle časopisu je potřeba okamžitě začít vytvářet číslo následující.)

3) Technické zajištění.

Je důležité si předem představit a zkontrolovat několik věcí. Snížíme tím třeba riziko, že sebelíp vymyšlený časopis nakonec vůbec nedokážeme dostat na papír, nebo že nás jedno vydané číslo vyjde desetkrát draž, než jsme si mysleli.

První bod: sesazení časopisu v počítači. Na tuto práci je potřeba člověk, který se aspoň trochu vyzná v nějakém vhodném programu. ŠUP je sesazován v Adobe InDesignu.

Výhodou je, že nám v tomto programu někdo zkušenější může vytvořit šablonu, do které se pak pouze „nalije“ nový text a obrázky. Nemusíme se pak již trápit s formátováním, rozvržením atd. a sesadit časopis zvládne i ten, kdo umí program ovládat na základní úrovni.

Další možnosti programu na sesazení jsou například QuarkXPress nebo Scribus (ten je narozdíl od předchozích dvou volně šiřitelný).

Důležité upozornění se týká vkládání fotek. Pokud budeme časopis tisknout černobíle (což je samozřejmě několikanásobně levnější), doporučuji vkládat fotky již v černobíle podobě. Tak uvidíme, jestli mají dostatečný kontrast. Jinak se totiž může i z nádherné barevné fotky stát černošedý čtverec, kde není poznat focený objekt.

Po tom, co dokončíme časopis v počítačové verzi, bychom ho ještě před tiskem měli zkontrolovat. Ať už ho pročteme na monitoru nebo si ho jednou vytiskneme, překvapí nás, kolik je tam chyb. Nemyslím ani tak gramatické chyby v článcích – ty doporučuji odstranit už při zpracovávání zápisů (viz předchozí kapitola). Často se ale stane, že je tu jiný nadpis, který zůstal ještě z minulého čísla, někde je špatně vložen popisek k fotce... atd. Člověk, který časopis sesazuje v počítači, má asi nejtěžší práci ze všech, a tak nemůže pohlídat všechno.

Následuje tisk, sešití a ořez. Ohledně výše nákladu se zamysleme nad tím, komu všemu chceme časopis dát. A nepřezněme to. Přijde mi lepší – zvláště ze začátku – udělat případně dotisk, než mít klubovnu plnou časopisů, které nikdo nechce. Také není od věci vzít si k ruce kalkulačku. Nestane se nám pak, že nás omráčí účet za tisk.

Některá copycentra nabízejí výhodnější ceny při vyšších nákladech. Budou se pravděpodobně

pohybovat okolo 8 Kč za A4 při barevném tisku či 1,5 Kč za A4 při černobílém tisku. Sešití cca 6 Kč za výtisk, ořez 0,5 Kč za výtisk.

Nyní, když máme v ruce krásné nové časopisy, možná ještě dodám, že je dobré pohlídat jejich distribuci. Byla by škoda, aby se na někoho nedostalo jen kvůli tomu, že si jiný vzal místo jednoho výtisku tři.

Pár slov závěrem: Tvorba oddílového časopisu není žádná hračka. Zvláště, pokud chceme, aby vycházel častěji (což znamená třeba dvakrát do roka – i to je dost). Měli bychom předem s rozvahou rozmyslet, kdo je ochoten se o něj starat, a nedopustit pak, aby časopis skončil po prvním vydaném čísle. Práce je to velká, ale stojí za to.